

Zdzisław Kołaczyk

1927–2008

9 lipca 2008 roku zmarł w Poznaniu Docent Zdzisław Kołaczyk. Był wybitnym przedstawicielem nauki i praktyki rachunkowości polskiej, znakomitym dydaktykiem i nauczycielem akademickim. Przez całe życie był związany z Akademią Ekonomiczną w Poznaniu. Uczelni tej poświęcił 56 lat swojego pracowitego życia. Był postacią znaną i cenioną zarówno w Uczelni, jak i wśród księgowych oraz biegłych rewidentów środowiska poznańskiego.

Zdzisław Kołaczyk urodził się 15 czerwca 1927 roku w Częstochowie. Pochodził z rodziny inteligentkiej o tradycjach powstańczych i niepodległościowych. Ojciec brał aktywny udział w trzecim powstaniu górnośląskim w 1921 roku i został ciężko ranny. Za bohaterstwo i zasługi w walce o oswobodzenie ziemi śląskiej został nagrodzony licznymi odznaczeniami powstańczymi. Tradycje te kontynuował również Zdzisław Kołaczyk. Jako młody chłopiec w latach 1939–1945 działał nielegalnie w organizacji Szarych Szeregów AK okręgu częstochowskiego. Jego nazwisko widnieje na liście harcerzy Samodzielnego Hufca „Obraz” Szarych Szeregów. W czasie okupacji w latach 1942–1943 pracował w Spółdzielni Materiałów Papierniczo-Piśmienniczych „Oświata”, a następnie do zakończenia wojny był zatrudniony w przedsiębiorstwie „Hasag” Warthe-Werk, zajmującym się produkcją broni.

Naukę w szkole podstawowej rozpoczął w 1934 roku. W czasie okupacji kontynuował naukę na tajnych kompletach, na których poszerzał swoje wiadomości z zakresu szkoły podstawowej. Już w czasie wojny podjął naukę w Liceum im. H. Sienkiewicza w Częstochowie, które ukończył w 1948 roku, uzyskując świadectwo dojrzałości. W tym samym roku rozpoczął studia w Akademii Handlowej w Poznaniu. Studia wyższe ukończył w 1953 roku. Pracę magisterską napisał pod kierunkiem prof. Witolda Skalskiego – wybitnej postaci polskiej rachunkowości.

Z Wyższą Szkołą Ekonomiczną w Poznaniu Zdzisław Kołaczyk związał się już w czasie studiów. 1 stycznia 1952 roku rozpoczął pracę w Katedrze Rachunkowości w charakterze zastępcy asystenta. Nominację na stanowisko asystenta uzyskał 1 marca 1952 roku. Natomiast 1 czerwca 1954 roku otrzymał etat starszego asystenta. Stopień doktora nauk ekonomicznych w dziedzinie rachunkowości uzyskał w 1964 roku na podstawie rozprawy *Metody analizy kosztów w przemyśle garbarskim* napisanej

pod kierunkiem doc. Józefa Zajdy. Po uzyskaniu doktoratu 25 kwietnia 1964 roku został zatrudniony na stanowisku adiunkta. Na podstawie oceny dorobku naukowego i dydaktycznego w 1969 roku uzyskał etat docenta. Na tym stanowisku pracował do 1990 roku, tj. do chwili przejścia na emeryturę. Konieczność wcześniejszego odejścia z pracy podyktowana była pogarszającym się stanem zdrowia Docenta Kołaczyka. Pomimo przejścia na emeryturę z Katedrą Rachunkowości pozostał związany do ostatnich dni swego życia, pracując do 1997 roku w niepełnym wymiarze czasu pracy, a następnie na umowę zlecenie. Bez przesady można powiedzieć, że rachunkowość stanowiła najważniejszą treść jego pracowitego życia.

Działalność naukowa Docenta Zdzisława Kołaczyka skupiała się głównie na rachunkowości finansowej. Początkowo jego zainteresowania badawcze koncentrowały się na rachunku kosztów przedsiębiorstw przemysłowych i budowlanych. Z tego zakresu opublikował kilka interesujących artykułów naukowych zamieszczonych w „Ruchu Prawniczym, Ekonomicznym i Socjologicznym” oraz w Zeszytach Naukowych WSE w Poznaniu. Z zakresu rachunku kosztów powstała jego wysoko oceniona rozprawa doktorska. Z zagadnień rachunku kosztów Docent Kołaczyk wypromował pięciu doktorów.

W kolejnych latach działalności Zdzisława Kołaczyka interesował rozwój rachunkowości jako nauki i działalności praktycznej. Dał temu wyraz w kilku artykułach, z których na szczególną uwagę zasługują: *Kierunki ewolucji rachunkowości w trzydziestolecie Polski Ludowej* („Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1976, nr 2), *Funkcja informacyjno-kontrolna rachunkowości* (Zeszyty Naukowe WSE, 1981, 101), *Nauka rachunkowości w Wielkopolsce w 90-lecie Stowarzyszenia Księgowych w Polsce* (SKwP, 1997).

Najbardziej twórczy okres pracy naukowej Docenta Zdzisława Kołaczyka nastąpił po jego formalnym przejściu na emeryturę. Zwolniony z licznych obowiązków służbowych i organizacyjnych mógł się zająć pisaniem książek i podręczników. W tym okresie publikuje swoje fundamentalne dzieło *Rachunkowość finansowa* (Wydawnictwo AE, Poznań 1996). W książce tej zaprezentował swoją rozległą wiedzę na temat nowoczesnej rachunkowości, wiedzę teoretyczną, trwałą, niepodlegającą zmianom. Uwzględnił w niej również zmiany wynikające z ustawy o rachunkowości wprowadzonej w życie w 1995 roku. Była to pierwsza wydana w Polsce kompleksowa książka poświęcona rachunkowości finansowej w gospodarce rynkowej. Książka ta została uznana za najlepszą książkę akademicką na Krajowych Targach Książki Akademickiej w Warszawie w 1996 roku.

Inną książką zasługującą na szczególne wyróżnienie jest praca *Międzynarodowe Standardy Rachunkowości w praktyce polskich przedsiębiorstw* (Forum, Poznań, 2002). Była to również jedna z pierwszych książek wydanych na ten temat w Polsce napisana przy istotnym udziale i pod redakcją Docenta Kołaczyka. Te dwie książki uzupełniają się

wzajemnie. Jedna przedstawia wymiar krajowy rachunkowości, a druga prezentuje ją w wymiarze międzynarodowym. Obie tworzą więc komplementarną całość na temat współczesnej rachunkowości, ponieważ obecnie obydwa te wymiary tworzą jednolity system rachunkowości. Do innych ważnych prac naukowych Zdzisława Kołaczyka należy zaliczyć: *Bilans. Wartość poznawcza i analityczna* (Difin, Warszawa 2005 – współautor W. Gabrusewicz), *Księgowość zarobkowa* (SKwP, Warszawa 2007), *Ewidencja aktywów trwałych* (SKwP, Warszawa 2007).

Bogaty jest też w sumie pisarski dorobek dydaktyczny Zdzisława Kołaczyka. Pozostawił wiele podręczników, skryptów i przewodników metodycznych z różnych obszarów rachunkowości finansowej przeznaczonych dla studentów studiów stacjonarnych i zaocznych. Szczególnie wartościową pracą z tej dziedziny jest wysoko ceniony podręcznik (kilkakrotnie wznawiany) z zaawansowanej rachunkowości finansowej dla kandydatów na biegłych rewidentów, którego był redaktorem i współautorem. Ostatnie wydanie tej pracy zatytułowanej *Rachunkowość finansowa*, cz. II zaawansowana (SKwP, Warszawa 2008) ukazało się już po śmierci Docenta Kołaczyka. Autorzy i wydawnictwo zadedykowali tę pracę Niezapomnianemu Nauczycielowi, jakim był Docent Zdzisław Kołaczyk. To głównie dzięki niemu Katedra Rachunkowości mogła wydać dzieło, przy użyciu którego przygotowują się do egzaminu na biegłego rewidenta kandydaci z całej Polski.

Oprócz prac na najwyższym poziomie naukowym i dydaktycznym Zdzisław Kołaczyk napisał ponad 20 podręczników rachunkowości dla szkół średnich. Świadczy to najlepiej o jego dużym wyczuciu co do tego, jakie treści należy przekazywać poszczególnym odbiorcom. Docent Kołaczyk przez kilka lat redagował także periodycznie ukazujący się przewodnik dla służb finansowo-księgowych „Rachunkowość w Praktyce” wydawany przez Verlag Dashöfer.

Docent Zdzisław Kołaczyk nie tylko był znawcą rachunkowości, ale także potrafił swoją wiedzę przekazać innym. Prowadził wykłady w sposób interesujący i barwny zarówno dla studentów, jak i dla praktyków, a przy tym na wysokim poziomie merytorycznym. Potrafił o trudnych i specyficznych problemach rachunkowości opowiadać w sposób przystępny i zrozumiały dla każdego. W wykładach Zdzisława Kołaczyka rachunkowość jawiła się nie tylko jako piękna, ale i przydatna w praktyce. Wniosek był jeden – należało się rachunkowości uczyć. W początkowym okresie swojej pracy na Uczelni Zdzisław Kołaczyk, oprócz zajęć z rachunkowości, prowadził także wykłady z matematyki wyższej. Szybko jednak poświęcił się wyłącznie rachunkowości.

Zalety Docenta Kołaczyka jako wspaniałego dydaktyka sprawiły, że Katedra Rachunkowości nie zrezygnowała ze współpracy dydaktycznej z nim nawet po jego przejściu na emeryturę. Nadal prowadził, w miarę swoich możliwości, wykłady z rachunkowości dla doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych oraz dla biegłych rewidentów. W czasie swojej działalności na Uczelni wypromował z rachunkowości ponad

1000 magistrów i dyplomantów. Pracują oni na wielu eksponowanych stanowiskach i wszyscy są wdzięczni swojemu promotorowi za to, że nauczył ich rozumieć i cenić rachunkowość, że nauczył ich mądrego i przydatnego w życiu zawodu.

Docent Zdzisław Kołaczyk posiadał niezwykłą umiejętność łączenia teorii z praktyką gospodarczą. Był pierwszym pracownikiem Katedry Rachunkowości, który w 1964 roku uzyskał tytuł dyplomowanego biegłego księgowego, a potem biegłego rewidenta. Wykonał wiele ekspertyz i opinii dla sądów, różnych instytucji i jednostek gospodarczych. Przez wiele lat wraz z zespołem biegłych rewidentów badał sprawozdania finansowe największych przedsiębiorstw Wielkopolski, w tym między innymi sprawozdania finansowe Zakładów Przemysłu Metalowego H. Cegielski, Pometu, Wiepofamy.

Docent Kołaczyk pełnił wiele ważnych funkcji organizacyjnych na Uczelni. W latach 1969–1971 był kierownikiem Katedry Rachunkowości, a wicedyrektorem Instytutu Finansów i Rachunkowości w latach 1971–1976. Od 1971 do 1992 roku kierował natomiast w ramach tego Instytutu Zakładem Rachunkowości Przedsiębiorstw. W latach 1982–1985 był prodziekanem Wydziału Ogólno-Ekonomicznego, a w okresie 1985–1990 – prorektorem ds. rozwoju Uczelni i współpracy z zagranicą.

Zdzisław Kołaczyk położył także wielkie zasługi w rozwoju i umocnieniu Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, a w szczególności Oddziału Wielkopolskiego w Poznaniu, w którym działał od 1960 roku. W latach 1964–1986 pełnił funkcję prezesa Poznańskiego Oddziału SKwP. W okresie 1971–1975 był również członkiem Zarządu Głównego SKwP i jego wiceprezesem. Za całokształt pracy na rzecz rozwoju Stowarzyszenia Księgowych w Polsce uzyskał godność Honorowego Członka Stowarzyszenia Księgowych w Polsce.

Wyrazem wysokiego uznania dla jego działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej były dwie nagrody ministra nauki i szkolnictwa wyższego, a także liczne nagrody rektorskie. Za wieloletnią działalność społeczną na rzecz Stowarzyszenia Księgowych w Polsce otrzymał również w 2005 roku jedno z najwyższych odznaczeń państwowych – Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski.

Docent Zdzisław Kołaczyk był znaczącą postacią wśród współczesnych ludzi rachunkowości. Jego ogromna wiedza, uzdolnienia, pracowitość, dociekliwość i rzetelność badawcza przyniosły mu duże uznanie w środowisku naukowym, a wysoka kultura osobista i życzliwy stosunek do ludzi oraz pogoda ducha sprawiły, że otaczało go grono przyjaciół i studentów.

Cieszył się z rozwoju Katedry Rachunkowości. W 2006 roku z okazji 75-lecia Katedry Rachunkowości zorganizowaliśmy konferencję naukową, na której stwierdził, że jest dumny z tego, iż w najstarszej Katedrze Uczelni pracuje tylu młodych pracowników. W 2007 roku Katedra Rachunkowości zorganizowała Docentowi Zdzisławowi Koła-

czykowi jubileusz z okazji 80. rocznicy urodzin. Dziękowaliśmy mu za wszystko, co zrobił dla Katedry Rachunkowości, ale podkreślaliśmy również, że nie są najważniejsze dni przeżyte, tylko te do przeżycia. Niestety, choroba coraz bardziej go atakowała. Dokładnie rok po tym jubileuszu dotarła do nas bolesna informacja o śmierci naszego drogiego Docenta.

Wiktor Gabrusewicz